

מה עדיף ביום הכיפורים: לאכול או לבצע כמה בדיקות דם בשינוי*?

לכבוד העורך,

יישר כח לד"ר מאיר פרנקל מחבר המאמר "צום יום הכיפורים לחולי סוכרת" (אסיא צ"ז-צ"ח) על המאמר החשוב שכתב.

אך נראה לי כי ד"ר פרנקל טעה בזה שהציג כמחלוקת הפוסקים את בעיית צום שיגרום לריבוי בדיקות דם. לדעתו הרה"ג אשר וייס והרה"ג ז"נ גולדברג סוברים כי עדיף שלא לצום כדי שלא יצטרך להוסיף בדיקות. בעוד שהרב מנחם מנדל וייסמנדל והרב יוסף י. אפרתי סוברים כי עדיף שיצום גם אם זה כרוך בריבוי בדיקות, אך יבדוק בשינוי.

דבר פשוט הוא שצום יום כיפור הוא מהתורה ובדיקות דם בשינוי הם מדרבנן, ואין חולק על זה שעדיף לעבור על כמה איסורי דרבנן על מנת לא לעבור על איסור תורה אחד (ובנידון דידן פעמים שגם כמה איסורי תורה). וכמבואר במשנה ברורה בסימן שכח ס"ק לט.

ואין להביא ראיה כלל מהמקורות שהובאו במאמר שכן עיון באותם מקורות, יראה שאין שום התייחסות לבדיקות דם בשינוי, אלא לשאלה הכללית של צום שיגרום לריבוי בדיקות דם. וכך אמר לי הרה"ג ז"נ גולדברג שוודאי שאם יכול לעשות בשינוי, זה עדיף יותר. וכך אמר הרה"ג אשר וייס בכנס שחולק אותו קונטרס ב"דיני חולה ביום הכיפורים" (כנס בחסות ביה"ח שערי צדק ירושלים, תשרי תשע"ד) שוודאי עדיף שגוי יעשה את ריבוי הבדיקות מאשר שלא יצום (אך אין זה חיוב אם הדבר יגרום לטרחה יתירה).

ולכן ברור ופשוט לכולי עלמא שאם יכול, יש לצום, ואת ריבוי בדיקות הדם יעשה בשינוי (כגון לחיצה על הדוקרן ע"י גב האצבע). ויעויין בספרי "סוכרת והלכותיה" – שם הערכתי בשאלה הנ"ל ובבירור צדדים נוספים בסוגייה.

בברכת התורה,

הרב אליקים ונגר

* ראה להלן עמ' 209 – מן העיתונות – על אפשרויות זמינות לבדיקת סוכר בדם ללא כל דקירה. -- העורך.